

การเรียนรู้แบบเปิด

ความหมาย

การเรียนรู้แบบเปิด (Open Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสทางการศึกษาโดยยึดปรัชญาการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการเรียนที่ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการ เวลา สถานที่ตลอดจนสิ่งที่จะเรียนได้เอง อาจใช้อธิบายหลักสูตรที่จัดให้มีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน และจัดอุปสรรคการเรียนแบบชั้นเรียน โดยการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

เนื่องจากคำว่า การเรียนรู้แบบเปิด เป็นคำที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับคำว่า การเรียนทางไกลทำให้เมื่อมีการประชุมของกลุ่มประชาคมยุโรป (European Community, 1991) ที่เมืองลักเซมเบิร์ก ได้มีบันทึกช่วยจำเกี่ยวกับการให้คำจำกัดความของคำว่า การเรียนรู้แบบเปิดและการเรียนทางไกลไว้ดังนี้

การเรียนรู้แบบเปิด หมายถึง การเรียนรู้รูปแบบใดก็ตามที่มีความยืดหยุ่นและทำให้ผู้เรียนเรียนหลักสูตรต่าง ๆ ได้มากกว่าการเรียนแบบชั้นเรียนปกติที่จัดให้ตามสถานศึกษาหรือศูนย์ฝึกอบรมต่าง ๆ ความยืดหยุ่นดังกล่าวเกิดจากการจัดเนื้อหาสาระ และโครงสร้างหลักสูตร สถานที่อุปกรณ์และเวลาที่จัดระยะเวลาในการเรียน การให้ความช่วยเหลือพิเศษหรือรูปแบบการประเมินผล (รวมทั้งการคิดหน่วยกิตให้กับสิ่งที่เรียนรู้จากประสบการณ์) ที่เอื้อประโยชน์ให้ผู้เรียนและบ่อยครั้งที่การเรียนรู้แบบเปิดนี้เกิดขึ้นโดยผ่านการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคมที่ทันสมัย

การเรียนทางไกล หมายถึง การศึกษาแบบใดก็ตามที่ไม่ได้เกิดจากการแนะนำของผู้สอนโดยทันทีหรืออย่างต่อเนื่อง แต่เกิดจากการวางแผน การแนะนำหรือการสอนเสริมให้โดยองค์กรที่จัดการเรียนการสอน การเรียนทางไกลจะเป็นการเรียนโดยอิสระหรือเรียนด้วยตนเอง จึงขึ้นอยู่กับการออกแบบวัสดุอุปกรณ์การเรียนซึ่งจะมาแทนที่การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนในการเรียนแบบเผชิญหน้ากัน

การให้ความหมายการเรียนรู้แบบเปิดที่น่าสนใจและอาจเป็นความหมายที่จะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างคำว่า การเรียนรู้แบบเปิดและการเรียนทางไกลหมดไป คือ คำจำกัดความของ Race (1995) ที่ว่า การเรียนทางไกลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้แบบเปิด เนื่องจากการเรียนรู้แบบเปิดเกิดขึ้นได้ในขณะที่ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ไกลกัน เช่น นักศึกษาของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนแบบเปิดเกิดขึ้นได้ ในขณะที่ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ไกลกัน เช่น นักศึกษาของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนแบบทางไกลเรียนโดยไม่ต้องพบผู้สอน หรือนักศึกษาทางวิทยุไปรษณีย์เรียนด้วยตนเองโดยจะส่งงานให้ผู้สอนตรวจหรือแนะนำเป็นระยะ ๆ และในขณะเดียวกันการเรียนรู้แบบเปิดก็เกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนและผู้สอนเผชิญหน้ากัน เช่น ในขณะที่นักศึกษาเรียนอยู่ในชั้นเรียน อาจารย์ผู้สอนอาจมอบงานให้แต่ละคนในชั้นใช้เวลาคิดหาคำตอบและส่งในชั้นเรียน การที่นักศึกษาแต่ละคนทำบทเรียนด้วยตนเองชั่วขณะหนึ่ง นั่นก็คือ การเรียนรู้แบบเปิดนั่นเอง เพราะนักศึกษาได้ทำงาน

ตามวิธีการที่ตนเองถนัด ตามเวลาและความสามารถ โดยใช้งานที่ได้รับมอบหมายเป็นวัสดุศึกษา

อย่างไรก็ดี ในขณะที่ความหมายของการเรียนรู้แบบเปิด เน้นที่กระบวนการที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนในด้านต่าง ๆ และการศึกษาทางไกลเน้นที่วิธีการที่จะทำให้เกิดการเรียนขึ้นนั้น นักการศึกษาจึงสรุปความแตกต่างของคำทั้ง 2 ว่า การเรียนรู้แบบเปิด เป็น ปรัชญาการศึกษา และการศึกษาทางไกล เป็น ระบบการถ่ายทอดเนื้อหา เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน

ความเป็นมา

จากความหมายของการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้แบบเปิดเป็นการเรียนรู้ที่อยู่คู่กับสังคมมนุษย์มาตั้งแต่ในอดีต หากจะย้อนดูการศึกษาของไทยนับแต่สมัยสุโขทัยเรามีการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้แบบเปิด ซึ่งผู้เรียนจะเรียนจากครอบครัวในบ้าน เรียนกับพระสงฆ์ในวัด หรือเรียนกับผู้รู้ในวัง การเรียนรู้ดังกล่าวนี้ทำให้ผู้เรียนสื่อสารกับผู้อื่นได้ มีวิชาความรู้ ในการงานอาชีพและดำเนินชีวิตในสังคมได้ เช่นเดียวกับการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบัน แต่การเรียนรู้แบบเปิดค่อย ๆ ลดความสำคัญลง เมื่อมีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบมากขึ้นเข้ามาแทน

เมื่อการให้การศึกษาถูกจัดให้อยู่ในกรอบในรูปแบบมากขึ้น จนขาดความยืดหยุ่น ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ จำเป็นต้องค่อย ๆ ผ่อนคลายกฎและระเบียบลง จนในช่วงทศวรรษที่หกสิบ (ค.ศ.1960-1969) จึงเกิดการเรียนรู้ในรูปแบบที่เรียกว่า การเรียนรู้แบบเปิด (open learning) แต่รู้จักกันในชื่อ การศึกษาแบบเปิด (open education) ในช่วงนั้นการศึกษาแบบเปิดมีผลกระทบ

กับการศึกษาภาคบังคับ เนื่องจากมีจุดประสงค์ที่จะให้อิสระผู้เรียนในการตัดสินใจว่าจะเรียนอะไร เรียนอย่างไร เมื่อใด ที่ไหนและกับใคร จึงมีผู้ให้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการศึกษาแบบเปิดหลายทาง เช่น เป็นทัศนคติและความเชื่ออย่างหนึ่งของครูเกี่ยวกับนักเรียนและการเรียนโดยจัดให้มีที่เรียนโดยอิสระคละกันระหว่างเด็กวัยต่าง ๆ และการสอนเป็นทีม (team teaching) การสอนเป็นรายบุคคล การให้นักเรียนตั้งเป้าหมายเอง รวมตลอดไปถึงการจัดชั้นเรียนและอาคารเรียนที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการศึกษาแบบเปิด อย่างไรก็ดี คำว่าการเรียนรู้แบบเปิด เป็นคำที่เริ่มนำมาใช้ในวงการศึกษามาเมื่อ 40 ปี มาแล้ว ทั้งยังเป็นคำที่เกิดขึ้นพร้อมกับคำว่า การเรียนทางไกล (distance learning) การเรียนแบบยืดหยุ่น (flexible learning, flexistudy) และการเรียนโดยอาศัยแหล่งวิทยาการเป็นฐาน (resource-based learning) เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทั้งคำว่าการเรียนรู้แบบเปิดและการเรียนทางไกล เป็นคำที่ใช้ควบคู่กันมาจนยากที่จะให้ความหมายแยกจากกันโดยเด็ดขาด จึงขึ้นอยู่กับการแปลความและการนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ความใกล้เคียงกันในการนำคำทั้ง 2 ไปใช้ยังนำไปสู่การปรับเปลี่ยนความหมายของคำ ซึ่งจากการค้นคว้าเอกสารและงานเขียนต่าง ๆ ในช่วงแรก ๆ จะมีผู้เรียน open learning ว่า teaching at a distance อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาที่พยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนในปัจจุบันไม่ว่าจะจัดอย่างไรจะมีทั้งส่วนที่เป็นแบบเปิดและแบบทางไกลผสมผสานกัน สาเหตุหนึ่งที่ทำให้คำทั้ง 2 เกิดความสับสนในการตีความหมาย คือ การนำเอาคำมาตั้งชื่อสถาบัน เช่น มหาวิทยาลัยเปิด (ของสหราชอาณาจักร) The Open University ซึ่งใช้การศึกษาทางไกล (distance education) ในการเรียน

การสอน หรือ มหาวิทยาลัยที่ใช้คำว่า distance education เป็นชื่อมหาวิทยาลัย เช่น Universidad Nacional de Education a Distancia ในประเทศสเปน ซึ่งใช้การศึกษาทางไกลในการเรียนการสอน ตรงกับชื่อของมหาวิทยาลัย ขณะเดียวกันก็เป็นการศึกษาแบบเปิดเช่นเดียวกัน The Open University ดังนั้นการใช้คำ open หรือ distance บางครั้งจึงไม่ใช่ประเด็นที่ควรถกเถียงกันต่อไป

แนวคิดการเรียนรู้แบบเปิด

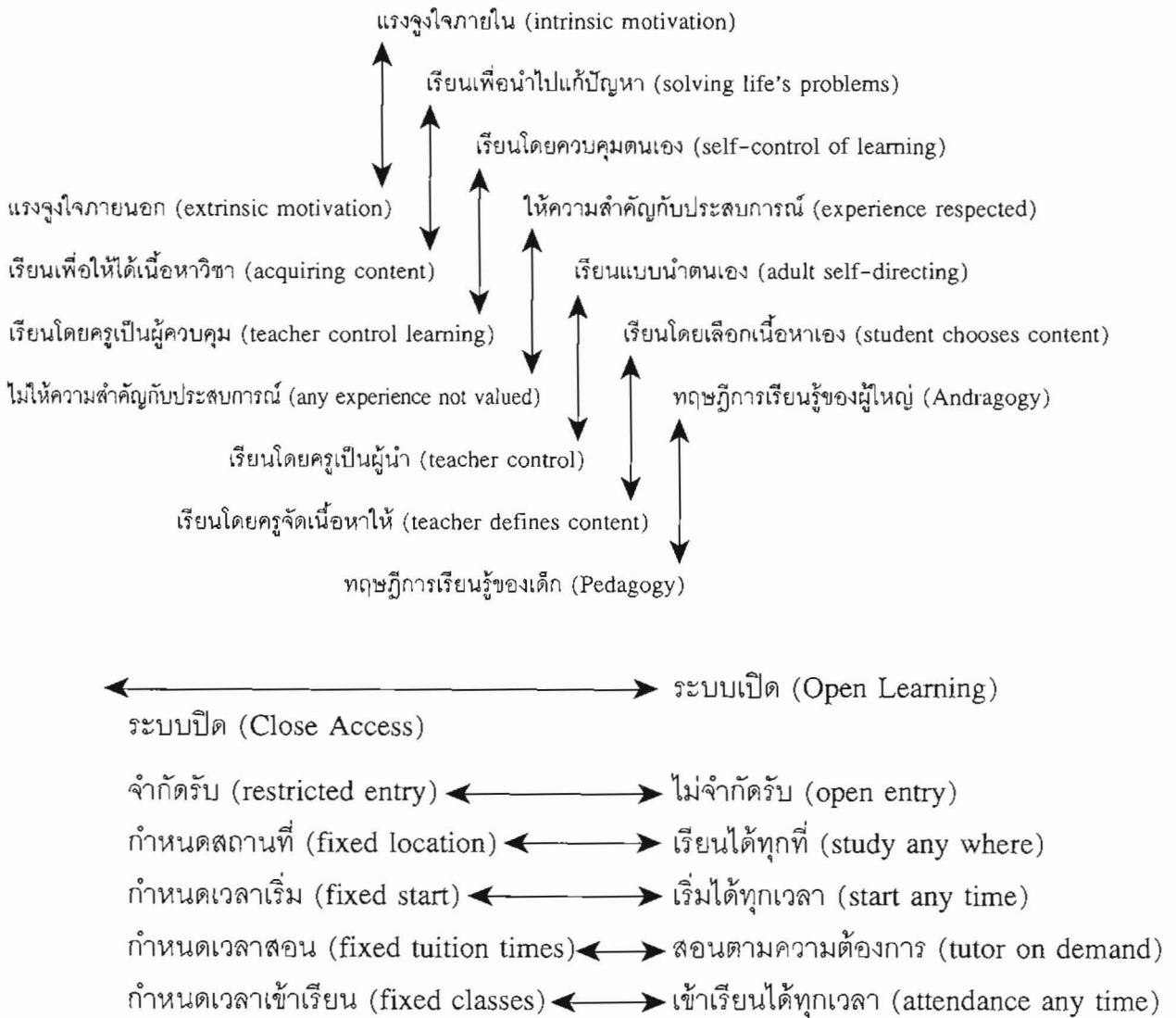
จากความหมายและความเป็นมาของการเรียนรู้แบบเปิดดังกล่าว ที่ทำให้ไม่อาจระบุได้อย่างชัดเจนว่าลักษณะใดคือการเรียนรู้แบบเปิด ได้มีนักการศึกษาที่พยายามหาตัวชี้หรืออธิบายต่างๆ ทั้งที่กำหนดขึ้นใหม่ หรือนำแนวคิดบางประการที่มีอยู่แล้วมาประกอบเพื่อหาทางอธิบายให้แนวคิดการเรียนรู้แบบเปิดมีความชัดเจนขึ้น ซึ่งเป็นการเสนอมุมมองเพื่อการพิจารณาที่ยังคงมีข้อถกเถียงทางวิชาการ อย่างไรก็ตามแนวคิดที่น่าสนใจดังกล่าว คือ

1. แนวคิดของ Lewis และ Spencer (1986) ซึ่งเสนอให้มีการประเมินหลักสูตรว่าหลักสูตรนั้นมีความเป็นการเรียนรู้แบบเปิดมากเพียงใดจากตัวกำหนดต่างๆ คือ

- การไม่จำกัดรับ
- การเรียนที่ไหนก็ได้

- การเริ่มเรียนได้ทุกเวลา
- การสอนตามความต้องการ
- การเข้าเรียนได้ทุกเวลา
- การเรียงลำดับวิชาแบบยืดหยุ่น
- การมีวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่กำหนดร่วมกันได้ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
- การมีวิธีเรียนที่กำหนดร่วมกัน
- การมีวิธีประเมินที่กำหนดร่วมกัน

2. แนวคิดของ Kember (1995) ซึ่งเสนอแนวคิดของการเรียนรู้แบบเปิดของผู้ใหญ่ (open learning for adults) โดยทำเอาแนวคิดของ Lewis และ Spencer มาผสมผสานกับแนวคิดของ Knowles (1990) ในเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (andragogy) ได้รูปแบบการพิจารณาการเรียนรู้แบบเปิดของผู้ใหญ่ (แผนภูมิที่ 1.1) โดยพิจารณาจากแนวนอน เป็นการเรียนรู้แบบเปิดมากถ้าการเรียนการสอนนั้นอยู่ปลายแกน open learning และเมื่อพิจารณาจากแนวตั้งว่าเป็นการตอบสนองทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มากถ้าอยู่ปลายแกน andragogy มากในขณะที่ในทางตรงกันข้ามหากพิจารณาจากแนวนอนเป็นการเรียนรู้แบบปิดมากถ้าการเรียนการสอนนั้นอยู่ปลายแกน close access และเมื่อพิจารณาจากแนวตั้งว่าเป็นการตอบสนองทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็กมากถ้าอยู่ปลายแกน pedagogy

แผนภูมิที่ 1.1 รูปแบบการเรียนรู้แบบเปิดของผู้ใหญ่

ที่มา : Kember, David, *Open Learning Courses for Adults: A Model of Student Progress*. New Jersey: Educational Technology Publications, 1995 p.16

การเรียนรู้แบบเปิด

เนื่องจากการเรียนรู้แบบเปิดเป็นวิธีการที่ผู้เรียนมีทางเลือก มีอิสระในการเรียน และควบคุมการเรียนได้มากกว่าการเรียนตามปกติจากแนวคิดที่ว่าเรียนตามที่ตนเองถนัด ตามเวลาและตามความสามารถ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนแนวทางในการเรียนการสอนจึงต้องสนองความต้องการทั้งของผู้จัดและผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีอิสระมากที่สุดเท่าที่จะทำได้และผู้จัดก็สามารถจัดอย่างยืดหยุ่นได้มากที่สุดเท่าที่หลักเกณฑ์ต่าง ๆ จะอำนวยให้ได้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบเปิดจึงมีลักษณะดังนี้

1. การรับเข้าเรียน

สถาบันการศึกษาจะมีเกณฑ์การรับเข้าเรียนที่ยืดหยุ่น เพื่อช่วยให้ผู้ต้องการเรียนที่มีความรู้และประสบการณ์มีโอกาสเข้าเรียนได้ แม้ว่าจะไม่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดไว้เช่น การเข้าเรียนในสายวิชาชีพบางประเภท เพื่อเพิ่มพูนทักษะหรือเสริมรายได้ อาจจัดให้มีการทดสอบปฏิบัติเพื่อดูว่ามีทักษะพื้นฐานเพียงพอหรือไม่ที่จะรับเข้าเรียนแทนที่จะเป็นการทดสอบข้อเขียนเพียงอย่างเดียว

2. โครงสร้างหลักสูตรเฉพาะตัว

ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนขึ้นกับบริบทของชีวิตและการทำงานเป็นส่วนใหญ่ ผู้เรียนจึงต้องการเรียนสิ่งที่เห็นว่าเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด ในขณะที่หลักสูตรที่สถาบันการศึกษาจัดให้ก็ต้องตอบสนองความต้องการทั้งของผู้เรียนและสังคมไปด้วยพร้อม ๆ กัน รายวิชาต่าง ๆ ที่จัดในหลักสูตรจึงต้องมีความหลากหลายเป็นชุด ๆ เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน และขณะเดียวกันจะทำให้การเทียบโอนวิชาต่าง ๆ ที่เรียนในแต่ละหลักสูตรนั้นทำได้ง่ายขึ้น

จากความต้องการด้านวิชาการและวิชาชีพของผู้เรียนที่แตกต่างกันมากดังนั้นคงไม่มีหลักสูตรใดที่จะตอบสนองความต้องการได้เต็มที่ การจัดเนื้อหาหลักสูตรจึงต้องมีความหลากหลายและครอบคลุมเช่น

- ให้ผู้เรียนเรียนวิชาแกนตามที่กำหนดโดยมีวิชาให้เลือก
- ให้ผู้เรียนมีสิทธิเลือกรายวิชาที่ต้องการเรียนจากรายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอน
- ให้ผู้สอนอธิบายรายละเอียดหลักสูตรหรือมีแนวทางการศึกษาหลักสูตร
- ให้มีการจัดหลักสูตรที่เปิดอิสระ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดรายละเอียดของหลักสูตรเอง

ซึ่งแน่นอนว่าการที่สถาบันการศึกษาจะตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติข้อใด ยืดหยุ่นได้เพียงไหนก็ย่อมขึ้นกับธรรมชาติของหลักสูตร ใบบรรองการศึกษาของผู้เรียน (ถ้าจำเป็น) ความต้องการและภูมิหลังของผู้เรียน

3. การเรียนการสอน

3.1 ระยะเวลาในการเรียน

แม้ว่าการเรียนในระบบเปิดจะยังคงมีการกำหนดเวลาในการเรียนแต่ละเรื่อง มีการกำหนดวัตถุประสงค์ปลายทางของแต่ละวิชาและมีการสอบ แต่ผู้เรียนยังคงสามารถควบคุมความช้า-เร็ว ในการเรียนของตนเองได้โดยไม่ต้องเบียดเบียนหรือติดตามผู้สอนไม่ทันเมื่อผู้สอนสอนช้าหรือเร็วเกินไป เพราะผู้เรียนสามารถเรียนจากวัสดุศึกษาด้วยตนเองได้

3.2 สถานที่เรียน

ผู้เรียนสามารถเลือกสถานที่เรียนตามที่ตนเองต้องการซึ่งโดยปกติแล้วจะเรียนที่บ้าน ห้องสมุด ที่ทำงานหรือที่ใดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นกับความสะดวกของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะการเรียนระบบเปิดไม่มีชั้นเรียน

3.3 เวลาเรียน

ผู้เรียนสามารถเลือกที่จะเรียนเมื่อใดก็ได้โดยอิสระ ทั้งนี้จากความเชื่อที่ว่าผู้เรียนจะเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเวลาใดก็ได้ตามที่ตนต้องการแทนที่จะถูกบังคับเหมือนวิธีการเข้าชั้นเรียนปกติ

3.4 วิธีเรียน

ผู้เรียนสามารถเลือกได้ว่าจะเรียนอย่างไร โดยจะกำหนดเองว่าจะทบทวนวิชาที่เรียนเมื่อใด กลับไปอ่านและทำความเข้าใจอีกครั้งก็ได้ อาจไปตามเพื่อนที่เรียนด้วยกัน ตามผู้สอนค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่างๆ ที่ไหนเวลาใด ขึ้นกับความพอใจและความต้องการของผู้เรียนทั้งสิ้น

4. การประเมินผล

การประเมินผลควรมีวิธีการที่จะเปิดโอกาสให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันกำหนดรายละเอียดได้ เช่น

- ร่วมจัดกิจกรรมการประเมินผลหลายๆ แบบ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน
- จัดวิธีการประเมินหลายๆ แบบ ทั้งแบบครูเป็นผู้ประเมิน เพื่อนเป็นผู้ประเมิน ประเมินตนเอง หรือหลายๆ แบบรวมกัน
- จัดวันหรือเวลาที่ผู้เรียนสามารถเข้ารับการประเมินได้โดยสะดวก แบบเดียวกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การประเมินผลในลักษณะดังกล่าวจะทำให้ระยะเวลาในการเรียนแต่ละหลักสูตรต้องยืดออกไปซึ่งจะเป็นการยากที่ผู้สอนหรือสถาบันการศึกษาจะรับได้ แต่หากเป็นการเรียนรู้แบบเปิดจริงๆ แล้ว จะไม่สนใจว่าผู้เรียนจะใช้เวลานานเพียงใดในการเรียนรู้แต่จะสนใจว่าผู้เรียนมีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้นถึงระดับใด

5. วิธีสอน

การเลือกวิธีการสอนก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับรูปแบบการเรียนที่หลากหลายของผู้เรียนในด้านวิธีการเรียน จุดประสงค์ และความต้องการ การจัดการสอนจะต้องทำอย่างพิถีพิถันเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ต้องคำนึงว่าจะจัดอย่างไร เมื่อใด ที่ไหน และเพราะเหตุใด ทั้งนี้แรงจูงใจที่ทำให้ต้องการเรียนจะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ผู้จัดจึงต้องคำนึงถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการ วิธีการ วัสดุอุปกรณ์และแหล่งค้นคว้าที่จะเอื้อประโยชน์ให้ผู้เรียน

วิธีการเรียนการสอนอาจใช้การศึกษาทางไกลเข้ามาประยุกต์ใช้ เช่น กิจกรรมการเรียนจะมีตั้งแต่ การศึกษารายบุคคล การทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะศึกษา การเรียนงานในสถานประกอบการ การฝึกในห้องปฏิบัติการและการปฏิสัมพันธ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ส่วนวิธีการอาจใช้การสอนแบบเผชิญหน้า การแสดงบทบาทสมมติหรือสถานการณ์จำลอง การทำงานเป็นกลุ่ม การสัมมนาทางไกล การศึกษารายกรณี การใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ ทั้งนี้เมื่อกล่าวถึงสื่อการเรียนรู้ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและหลากหลาย มีเครือข่ายการเรียนรู้และการเปิดเว็บไซต์ทั่วโลกที่ผู้เรียนจะเข้าถึงได้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ การจะตัดสินใจว่าจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนด้วยการเรียนรู้แบบเปิดเป็นเรื่องยาก ทั้งจากข้อจำกัดด้านทรัพยากรของสถาบันการศึกษาและบุคลากร คุณสมบัติของผู้เรียน และความต้องการของผู้เรียนสิ่งต่างๆ เหล่านี้ผู้สอนจำเป็นต้องรู้ข้อจำกัดของตนเอง รู้ว่าจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เพียงใด มีวิธีการใดที่จะนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้ประโยชน์สูงสุด

ประโยชน์และความสำคัญของการเรียนรู้แบบเปิด

การเรียนรู้แบบเปิดสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลไปจนถึงสังคมได้ดังนี้

1. ตอบสนองธรรมชาติของผู้เรียน

การเรียนรู้แบบเปิด เป็นการเรียนรู้ที่ตอบสนองความจำเป็น จุดมุ่งหมาย รูปแบบและบริบทที่แตกต่างกันของบุคคล ตามกระบวนการเรียนรู้แบบเปิดดังกล่าวแล้ว

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง

การเรียนรู้แบบเปิดสามารถช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงศักยภาพของตน การสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนรู้แบบเปิดสะท้อนให้เห็นความไม่พอใจ การเรียนแบบชั้นเรียนซึ่งมองข้ามความต้องการและวิธีการเรียนที่แตกต่างกันของผู้เรียน นอกจากนี้การให้อิสระกับผู้เรียนได้มีส่วนในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนของตนเองยังกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างอิสระและมีบทบาทสำคัญในการเรียน ซึ่งในขณะเดียวกันจะช่วยสร้างพลังให้เกิดศักยภาพในการเรียนมากยิ่งขึ้น

3. ขจัดปัญหาทางการเรียนการสอน

การเรียนรู้แบบเปิดเป็นการให้อิสระกับผู้เรียน ทำให้สถาบันการศึกษาสามารถตอบสนองผู้เรียนได้เต็มที่เพราะผู้เรียนบางคนที่มีปัญหา เช่น ต้อง

ทำงานห่างไกลจากสถาบันการศึกษา เป็นผู้เรียนลักษณะพิเศษ ไม่มีพื้นฐานความรู้สายสามัญหรือไม่มีใบรับรองการศึกษาอย่างเป็นทางการ การจัดการเรียนแบบเปิดจะทำให้ผู้เรียนมีทางเลือกมากขึ้น ในบางครั้งยังเป็นการช่วยลดต้นทุนการเรียนและการจัดการศึกษา เพื่อให้เข้าถึงผู้เรียนจำนวนมากได้ หรือเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สนใจแต่ละคนศึกษาหาความรู้ได้ทันทีตามต้องการโดยไม่ต้องรอกลุ่มใหญ่ ซึ่งหากพิจารณาให้ดีก็เป็น การสนองปรัชญาการศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. ตอบสนองความต้องการของสังคมปัจจุบัน

การเรียนรู้แบบเปิดเป็นการตอบสนองสถานการณ์โลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่ธุรกิจและสถานประกอบการต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาบุคลากรของตนให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ ทั้งในเรื่องของผลประโยชน์ ความอยู่รอด คุณภาพของผลผลิตและบริการเทคโนโลยีใหม่ๆ ทางธุรกิจและอื่นๆ ความต้องการเหล่านี้ทำให้ต้องจัดการศึกษาอบรมให้บุคลากรเพิ่มเติม ขณะเดียวกับสถาบันการศึกษาเองก็จำเป็นต้องสนองความต้องการและหาทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ให้ผู้เรียนที่มีข้อจำกัดแตกต่างกันไป ซึ่งการเรียนรู้แบบเปิดอาจเป็นทางออกหนึ่งที่เหมาะสมในปัจจุบัน

นฤมล ตันธสุรเศรษฐ์

บรรณานุกรม

- E.C. **Memorandum on Open and Distance Learning in the European Community.**
Luxemburg: European Community, 1991.
- Evans, T. and Nation, D. **Changing University Teaching: Reflections on Creating Educational Technologies.** London: Kogan Page, 2000.
- Giaconia, R.M. "Open versus formal methods," in Dunkin, M.J.(ed.) **International Encyclopedia of Teaching and Teacher Education.** Oxford: Pergamon, 1987, p.p 246-57.
- Kember, D. **Open Learning Courses for Adults: A Model of Student progress.** New Jersey: Educational Technology Publication, 1995.
- Knowles, M.S. **The Adult Learner-A Neglected Species.** 4th ed. Houston: Gulf, 1990.
- Lewis, R. and Spencer, D. **What is Open Learning?** London: Council for Educational Technology 1986.
- Marland, Perc. **Towards More Effective Open and Distance Teaching.** London: Kogan Page. 1997.
- Paine, N.(ed.) **Open Learning in Transition: An Agenda for Action.** London: Kogan Page with the National Extension College, 1989.
- Race, Phil. **The Open Learning Handbook.** 2nd ed. New Jersey: Nichols Publishing, 1995.
- Rowntree, Derek. **Teach Yourself with Open Learning.** London: Kogan Page, 1993.